

Prawnoadministracyjne oddziaływanie państwa na rynek: przedsiębiorstwa państwowe

PRAWO ADMINISTRACYJNE - ĆWICZENIA

dr Maciej M. Sokołowski

Rola państwa w gospodarce

- ❑ Zarządca
- ❑ Kontroler / Nadzorca
- ❑ Regulator
- ❑ **Właściciel**
 - ❑ Kto jest właścicielem środków produkcji?
 - **własność publiczna**
 - własność prywatna

Rola państwa w gospodarce

Korygowanie działań mechanizmu rynku

1. Nieefektywność

- niedoskonała konkurencja, monopole
- negatywne efekty zewnętrzne
- brak zainteresowania dziedzinami działalności w sferze tzw. dóbr publicznych

2. Nierówność dochodów

- rozpiętości w poziomie dochodów i warunków życia

3. Niestabilność gospodarki

- wahania koniunktury, recesja
- niskie tempo wzrostu, bezrobocie

Przedsiębiorstwa państwowe

- ❑ Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych.
- ❑ Art. 1. Przedsiębiorstwo państwowe jest **samodzielnym, samorządnym i samofinansującym się przedsiębiorcą posiadającym osobowość prawną.**
- ❑ **Organy przedsiębiorstwa samodzielnie podejmują decyzje** oraz organizują działalność we wszystkich sprawach przedsiębiorstwa, zgodnie z przepisami prawa i w celu wykonania zadań przedsiębiorstwa.
- ❑ Organy państwowe mogą podejmować decyzje w zakresie działalności przedsiębiorstwa państwowego **tylko w wypadkach przewidzianych przepisami ustawowymi.**
- ❑ Przedsiębiorstwo państwowe uzyskuje osobowość prawną **z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.**

Przedsiębiorstwa państwowe: cel

- ❑ *Celem tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw państwowych **powinno być wykonywanie istotnych obowiązków państwa wobec obywateli w sytuacji, gdy z takich czy innych względów dana ważna sfera stosunków społeczno-gospodarczych nie znajduje zainteresowania przedsiębiorców, nastawionych na działalność gospodarczą o celu jednoznacznie zarobkowym.***
- ❑ *Brak opłacalności ekonomicznej może być podstawą rezygnacji przedsiębiorcy z podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w takiej sferze. Nie można jednak w takim przypadku identycznych motywacji oczekiwać od państwa. Wydaje się, iż wprowadzenie w podobnej sytuacji formy przedsiębiorstwa państwowego **odpowiada celom i zadaniom państwa w gospodarce rynkowej.***

P. Bielski, *Przedsiębiorstwo państwowe jako przedsiębiorca rejestrowy*, „Rejent” 2001, nr 1.

Przedsiębiorstwa państwowe: podział

Przedsiębiorstwa państwowe

Przedsiębiorstwa działające na zasadach ogólnych

Przedsiębiorstwa mieszane

Organy administracji państwowej mogą tworzyć i likwidować przedsiębiorstwa międzynarodowe wspólnie z innymi państwami.

Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej.

Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej mają przede wszystkim na celu bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb ludności. W szczególności przedsiębiorstwa te mają na celu produkcję lub świadczenie usług w zakresie:

- 1) inżynierii sanitarnej,
- 2) komunikacji miejskiej,
- 3) zaopatrzenia ludności w energię elektryczną, gazową i ciepłą,
- 4) zarządu państwowymi zasobami lokalowymi,
- 5) zarządu państwowymi terenami zielonymi,
- 6) usług pogrzebowych i utrzymania urządzeń cmentarnych,
- 7) usług kulturalnych.

Przedsiębiorstwa państwowe: działalność przedsiębiorstwa

- ❑ Przedsiębiorstwo prowadzi działalność na zasadach **racjonalnej gospodarki, samofinansowania** oraz **rachunku ekonomicznego**.
- ❑ *Utworzenie przez przedsiębiorstwo państwowe fundacji, której celem miałyby być wspomaganie (dzięki składnikom majątku wniesionym przez fundatora) uczestnictwa pracowników tego przedsiębiorstwa w procesie obejmowania udziałów (akcji) w spółce, utworzonej w trybie art. 38 ustawy z 1990 r. [o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych], nie może być uznane za zgodne z zasadami racjonalnej gospodarki oraz rachunku ekonomicznego, o których mowa w art. 53 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych.*

P. Bielski, *Glosa do uchwały SN z dnia 1 lutego 2000 r., III CZP 36/99.*, „Rejent” 2000, nr 11.

Przedsiębiorstwa państwowe: statut i regulamin

- ❑ **Statut** przedsiębiorstwa **reguluje strukturę organizacyjną** przedsiębiorstwa oraz **inne sprawy** przewidziane w niniejszej ustawie.
- ❑ Statut określa: tworzenie zakładów i innych jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa państwowego, system kontroli wewnętrznej, stosunki prawne między jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa oraz zasady występowania w stosunkach prawnych z innymi jednostkami organizacyjnymi.
- ❑ Statut **uchwala ogólne zebranie pracowników** na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa.
- ❑ **Regulamin organizacyjny** przedsiębiorstwa państwowego określa szczegółowo zakres działania, podział czynności i odpowiedzialność osób pełniących funkcje kierownicze i samodzielne w przedsiębiorstwie.
- ❑ Regulamin **ustala dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pracowniczej**.

Przedsiębiorstwa państwowe: umowa o zarządzanie

- ❑ Organ założycielski może powierzyć zarządzanie przedsiębiorstwem państwowym osobie fizycznej lub prawnej.
- ❑ Powierzenie zarządzania następuje w **drodze umowy** zawartej na czas **oznaczony, nie krótszy niż trzy lata**, między **Skarbem Państwa** reprezentowanym przez organ założycielski a **zarządcą** (umowa o zarządzanie przedsiębiorstwem).

Przedsiębiorstwa państwowe: umowa o zarządzanie

- ❑ Z chwilą objęcia obowiązków przez zarządcę
 - 1) organy samorządu załogi ulegają rozwiązaniu z mocy prawa,
 - 2) organ założycielski odwołuje dyrektora przedsiębiorstwa,
 - 3) **zarządca przejmuje kompetencje dyrektora przedsiębiorstwa i organów samorządu załogi**, z wyjątkiem:
 - a) prawa sprzeciwu wobec decyzji organu założycielskiego,
 - b) przyjmowania i zatwierdzania sprawozdania finansowego,
 - c) dokonywania podziału na fundusze wygospodarowanego zysku przez przedsiębiorstwo oraz zasad wykorzystania tych funduszy.
- ❑ W przedsiębiorstwie państwowym, w którym **zarządca objął swe obowiązki, organ założycielski ustanawia radę nadzorczą**. Pracownicy przedsiębiorstwa wybierają jedną trzecią składu rady nadzorczej.

Przedsiębiorstwa państwowe: nadzór

- ❑ Organ założycielski **dokonyuje kontroli i oceny** działalności przedsiębiorstwa oraz pracy dyrektora.
- ❑ Organ założycielski ma **prawo władcze wkraczania** w sprawy przedsiębiorstwa tylko w wypadkach przewidzianych przepisami ustawowymi.
 - ❑ obowiązek **wprowadzenia do planu przedsiębiorstwa zadania** lub wyznaczenie przedsiębiorstwu zadanie poza planem, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby obrony kraju, w wypadku klęski żywiołowej bądź w celu wykonania zobowiązań międzynarodowych;
 - ❑ razie stwierdzenia, że decyzja dyrektora jest sprzeczna z prawem, organ założycielski wstrzymuje jej wykonanie oraz zobowiązuje dyrektora do jej zmiany lub cofnięcia.
- ❑ Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa może przewidzieć przekazanie nadzoru radzie nadzorczej.

Przedsiębiorstwa państwowe: przykłady

Organ założycielski:	Minister Gospodarki
Nazwa Przedsiębiorstwa:	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych w Otwocku-Świerku
Zatrudnienie:	45
Fundusz założycielski w tys. zł:	31 109
Fundusz własny na koniec 2009 w tys. zł:	27 030
Wynik finansowy netto 2009 w tys. zł:	1 211

Organ założycielski:	Minister Skarbu Państwa
Nazwa Przedsiębiorstwa:	Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie
Zatrudnienie:	673
Fundusz założycielski w tys. zł:	144
Fundusz własny na koniec 2009 w tys. zł:	28 675
Wynik finansowy netto 2009 w tys. zł:	1 411

Przedsiębiorstwa państwowe: przykłady

Organ założycielski:	Minister Skarbu Państwa
Nazwa Przedsiębiorstwa:	Polska Żegluga Morska w Szczecinie
Zatrudnienie:	291
Fundusz założycielski w tys. zł:	7 443
Fundusz własny na koniec 2009 w tys. zł:	30 097
Wynik finansowy netto 2009 w tys. zł:	6 155

Organ założycielski:	Minister Skarbu Państwa
Nazwa Przedsiębiorstwa:	Polskie Ratownictwo Okrętowe w Gdyni w prywatyzacji
Zatrudnienie:	20
Fundusz założycielski w tys. zł:	11 461
Fundusz własny na koniec 2009 w tys. zł:	17 186
Wynik finansowy netto 2009 w tys. zł:	-682

Przedsiębiorstwa państwowe: przykłady

Organ założycielski:	Minister Sprawiedliwości
Nazwa Przedsiębiorstwa:	Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłowo - Montażowe Pomet
Zatrudnienie:	134
Fundusz założycielski w tys. zł:	841
Fundusz własny na koniec 2009 w tys. zł:	10 054
Wynik finansowy netto 2009 w tys. zł:	214

Organ założycielski:	Minister Sprawiedliwości
Nazwa Przedsiębiorstwa:	Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Meblarskiego w Potulicach
Zatrudnienie:	64
Fundusz założycielski w tys. zł:	4 774
Fundusz własny na koniec 2009 w tys. zł:	9 449
Wynik finansowy netto 2009 w tys. zł:	13

Komercjalizacja i prywatyzacja

- ❑ Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o **komercjalizacji i prywatyzacji**.
- ❑ **Komercjalizacja:** przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w spółkę (SA, z o.o.)
- ❑ **Prywatyzacja:** **obejmowaniu akcji** w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub inne niż państwowe osoby prawne, **zbywaniu należących do Skarbu Państwa akcji w spółkach, rozporządzaniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi** majątku przedsiębiorstwa państwowego lub spółki powstałej w wyniku komercjalizacji na zasadach określonych ustawą przez:
 - a) sprzedaż przedsiębiorstwa,
 - b) wniesienie przedsiębiorstwa do spółki,
 - c) oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.

Komercjalizacja

*Komercjalizacja prowadzi do **koncentracji kapitału państwowego w rękach administracji państwowej jako reprezentanta właściciela**. Uosobieniem właściciela jest **minister skarbu państwa**, który jako **jedyny akcjonariusz** podejmuje szereg ważnych decyzji w spółkach powstałych w wyniku komercjalizacji. **To z kolei powoduje przeniesienie zarządu mieniem państwowym ze sfery imperium do dominium**. Organy administracji państwowej nie są już reprezentantami interesu publicznego, ale organami osoby prawnej i **podlegają reżimowi prawa prywatnego**. Oznacza to, że organy administracji państwowej ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za mienie państwowe będące własnością spółek (...). **Organy administracji państwowej reprezentują jedynego akcjonariusza (wspólnika)**, którego uprawnienia wobec spółki określają przepisy k.s.h. regulujące kompetencje walnego zgromadzenia akcjonariuszy lub zgromadzenia wspólników.*

*D. Kostecka, **Pojęcie komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych**, „PUG” 2002, nr 5.*

Komercjalizacja

- ❑ **Komercjalizacji mogą podlegać przedsiębiorstwa państwowe, z wyjątkiem** m.in. postawionych w stan likwidacji, postawionych w stan upadłości.
- ❑ MSP, na wniosek **organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego**, może zbyć nieodpłatnie część lub wszystkie posiadane przez Skarb Państwa akcje tej spółki na rzecz tej jednostki samorządu terytorialnego o ile zostały spełnione łącznie następujące warunki:
 - 1) przedmiot działalności spółki jest związany z realizacją zadań własnych tego samorządu;
 - 2) spółka wykonuje działalność gospodarczą na obszarze tego samorządu;
 - 3) spółka nie jest wpisana na listę spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa.

Podmioty o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 października 2010 r. w sprawie określenia przedsiębiorstw państwowych oraz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa:
 1. Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego w Bytomiu
 2. Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych "Przyjaźń" S.A. w Płocku
 3. Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o. w Łędzinach
 4. Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie
 5. Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w Warszawie
 6. Polskie Sieci Elektroenergetyczne Operator S.A. w Konstancinie-Jeziornie
 7. Polski Rejestr Statków S.A. w Gdańsku
 8. Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. w Warszawie

Podmioty o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa

9. Wojskowe Biuro Projektów Budowlanych w Poznaniu
10. Wojskowe Centralne Biuro Konstrukcyjno-Technologiczne S.A. w Warszawie
11. Wojskowe Zakłady Elektroniczne S.A. w Zielonce
12. Wojskowe Zakłady Inżynieryjne S.A. w Dęblinie
13. Wojskowe Zakłady Lotnicze Nr 1 S.A. w Łodzi
14. Wojskowe Zakłady Lotnicze Nr 2 S.A. w Bydgoszczy
15. Wojskowe Zakłady Lotnicze Nr 4 S.A. w Warszawie
16. Wojskowe Zakłady Łączności Nr 1 S.A. w Zegrzu
17. Wojskowe Zakłady Łączności Nr 2 S.A. w Czernicy
18. Wojskowe Zakłady Mechaniczne S.A. w Siemianowicach Śląskich
19. Wojskowe Zakłady Motoryzacyjne S.A. w Poznaniu
20. Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A. w Grudziądzu
21. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Sękocinie Starym
22. Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie

Prywatyzacja pośrednia

- ❑ **Prywatyzacja pośrednia: zbywanie akcji.**
- ❑ Przed zaoferowaniem do zbycia akcji Skarbu Państwa MSP dokonuje lub zleca dokonanie analizy mającej na celu oszacowanie wartości przedsiębiorstwa spółki.
- ❑ Akcje należące do Skarbu Państwa są zbywane **m.in.** w trybie: **oferty ogłoszonej publicznie, przetargu publicznego, negocjacji** podjętych na podstawie publicznego zaproszenia, **przyjęcia oferty w odpowiedzi na wezwanie** ogłoszone na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, **aukcji ogłoszonej publicznie, sprzedaży akcji w obrocie zorganizowanym** w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

Prywatyzacja bezpośrednia

- ❑ **Prywatyzacja bezpośrednia** polega na **rozporządzeniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa państwowego** przez:
 - 1) sprzedaż przedsiębiorstwa,
 - 2) wniesienie przedsiębiorstwa do spółki,
 - 3) oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.

- ❑ O ile ustawa nie stanowi inaczej, kupujący lub przejmujący przedsiębiorstwo **wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki przedsiębiorstwa państwowego**, bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają.

Prywatyzacja bezpośrednia

- ❑ Sprzedaż przedsiębiorstwa następuje w trybie:
 - 1) **przetargu publicznego**,
 - 2) **negocjacji** podjętych na podstawie publicznego **zaproszenia**.

- ❑ Wniesienie przedsiębiorstwa do spółki następuje **w trybie negocjacji podjętych na podstawie publicznego zaproszenia**.

Prywatyzacja bezpośrednia

- ❑ Prywatyzacji bezpośredniej przez **oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania** (na max. 15 lat) mogą podlegać przedsiębiorstwa państwowe, które spełniają łącznie następujące przesłanki:
 - 1) **wartość sprzedaży towarów i usług** w roku poprzedzającym rok wydania zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej **nie jest wyższa od równowartości w złotych kwoty 6.000.000 euro**, obliczonej według kursu kupna ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok wydania zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej,
 - 2) **wysokość funduszy własnych** w dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok wydania zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej **nie jest wyższa od równowartości w złotych kwoty 2.000.000 euro**, obliczonej według kursu kupna ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na ten dzień.

Prywatyzacja

- ❑ Przebieg procesów prywatyzacyjnych jest **jawny**.
- ❑ Z przebiegu procesu prywatyzacyjnego sporządza się **kartę prywatyzacji** (prywatyzacja pośrednia i bezpośrednia).
- ❑ Zawiera ona m.in. **informacje o nabywcy, uzyskaną cenę**, informację o zawarciu porozumienia dotyczącego pakietu socjalnego, obejmującego zobowiązania związane z ochroną interesów pracowników oraz innych osób związanych z prywatyzowanym podmiotem; informację o prywatyzowanym podmiocie, **wskazanie imion, nazwisk oraz stanowisk służbowych osób odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację procesu prywatyzacji**.
- ..

Pytania i dyskusja

Dziękuję za uwagę

dr Maciej M. Sokołowski

Energetyka - gospodarka - prawo

Aktualności

Dyskusja w PR3 - Unia Energetyczna

Utworzono sobota, 21 marzec 2015

Przywódcy Unii Europejskiej zatwierdzili kształt Unii Energetycznej. O ramach tej propozycji dyskutowałem w

"Idea energetyki obywatelskiej i spółdzielni energetycznych wydaje się być postulatem odpowiadającym na problemy społeczne i finansowe rozwoju energetyki lokalnej"

MENU

www.maciejsokolowski.com
mms@maciejsokolowski.com